

Προλειαίνοντας την οδό προς την ενότητα: Η Χριστολογία των Κοπτικών Λειτουργιών ως σημείο σύγκλισης Ορθοδόξων και Προ-Χαλκηδονίων Εκκλησιών

Δρ. Νίκος Κουρεμένος

Διδάσκων στο Τμήμα Θεολογίας του ΕΚΠΑ

και Επιστημονικός Συνεργάτης Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου

Σύμφωνα με το κείμενο «Σχέσεις της Ορθοδόξου Εκκλησίας προς τον λοιπόν χριστιανικών κόσμον» που επικύρωσε η Πανορθόδοξη Σύνοδος της Κρήτης (2016), αντικειμενικό σκοπό των θεολογικών διαλόγων αποτελεί η προλείανση της οδού που οδηγεί προς την ενότητα (§ 6), ενώ οι τυχόν δυσκολίες που ανακύπτουν οφείλουν να κατανοούνται στην πορεία προς την κοινή κατανόηση της παράδοσης της αρχαίας Εκκλησίας (§ 8).

Η κοινή θεολογική παράδοση της Χριστολογίας του Κυρίλλου Αλεξανδρείας, όπως αυτή εκφράστηκε μέσα από την ορθή κατανόηση της φράσης «μία του Θεού Λόγου φύσις σεσερκωμένη» αποτέλεσε τη βάση της δογματικής προσέγγισης στο πλαίσιο του Επίσημου Διμερούς Θεολογικού Διαλόγου μεταξύ Ορθοδόξων και Προ-Χαλκηδονίων Εκκλησιών. Η κατανόηση της Χριστολογικής διδασκαλίας του Διοσκόρου Αλεξανδρείας και του Σεβήρου Αντιοχείας υπό το πρίσμα της Κυρίλλειας θεολογίας αποτέλεσε μεθοδολογική προτεραιότητα για τα μέλη των Μεικτών επιτροπών, τα οποία θεώρησαν, δικαίως, ότι η υπερκέραση του εμποδίου της καταδίκης των συγκεκριμένων προσώπων από την Ε΄ Οικουμενική Σύνοδο (553) αποτελεί σημαντικότερο βήμα προόδου προς την επιτυχή ολοκλήρωση του θεολογικού διαλόγου. Η πεποίθηση, ωστόσο, ότι η δογματική αυτοσυνειδησία των Προ-Χαλκηδονίων Εκκλησιών εκφράζεται με το καλύτερο δυνατό τρόπο μέσα από τη λειτουργική τους παράδοση, σε απόλυτη συμφωνία με την περίφημη αρχή *lex orandi lex credenti*, καθιστά αναγκαία και απαραίτητη την δογματική σπουδή πάνω στα λειτουργικά τους κείμενα με στόχο μια ευρύτερη κατανόηση της Χριστολογικής τους διδασκαλίας.

Στο πλαίσιο αυτό θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε την λειτουργική παράδοση της Κοπτικής Εκκλησίας, και πιο συγκεκριμένα τις τρεις Κοπτικές Θείες Λειτουργίες, του αγ. Κυρίλλου, του αγ. Βασιλείου και του αγ. Γρηγορίου, με σκοπό να επισημάνουμε τις Χριστολογικές διδασκαλίες που περιλαμβάνονται σε αυτές και να εξετάσουμε το ενδεχόμενο μιας κοινά αποδεκτής θεολογικής και λειτουργικής τους κατανόησης που θα συμβάλει στην επίτευξη του *ultimum desideratum* που δεν είναι άλλο από την αποκατάσταση της εκκλησιαστικής κοινωνίας μεταξύ Ορθοδόξων και Προ-Χαλκηδονίων.

Βιβλιογραφία (ενδεικτική)

E. ADAMAKIS, «The Bilateral Dialogue Between the Eastern Orthodox and the Oriental Orthodox Churches: Challenges and Future» in Ch. Chaillot (ed.), *The Dialogue between the Eastern Orthodox and Oriental Orthodox Churches*, Volos Academy Publications, Volos 2016, pp. 222-236

S. J. DAVIS, *Coptic Christology in Practice: Incarnation and Divine Participation in Late Antique and Medieval Egypt*, Oxford University Press, Oxford 2008

D. RIZK, «Christology in the Divine Liturgies, Prayers and Hymns of the Coptic Orthodox Church», in Ch. Chaillot (ed.), *The Dialogue between the Eastern Orthodox and Oriental Orthodox Churches*, Volos Academy Publications, Volos 2016, pp. 349-362.

I. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗΣ, «Λειτουργικές δυσκολίες για ένα κοινό οικουμενικό όραμα: Η περίπτωση Ορθόδοξων - Προχαλκηδονίων», *Ορθοδοξία* 4 (1997) 101-108